

فضای مجازی

مصیب سروستان

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت رسانه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

امروزه اینترنت فضایی را بوجود آورده است که به جهت غیر واقعی بودن و فقدان زمان و مکان به آن فضای مجازی گفته می شود، فضایی که مرزهای بشری در آن فرو ریخته اند. چنانچه افراد با هر ملیت و نژادی، مذهب و آیینی، قشر و طبقه ای و سن و جنسیتی که باشند در اینجا در کنار هم و در یک محیط هستند. محیطی که در آن خبری از فاصله ها نیست اینجا جایی است که همواره رقابتی میان آپلود ها و دانلود ها، آنلاین ها و آفلاین ها و جنگی بین ویروس ها و آنتی ویروس ها، فیلتر ها و فیلتر شکن ها و کوچی از وایبر ها به تلگرام ها در جریان است....

می توان گفت دنیای جدیدی موازی با دنیای واقعی ما در حال شکل گیری است که در آن همانطور که بودریا می گوید ما دیگر آدمیان نیستیم، بلکه پیام های بر روی صفحه ی رایانه های همدیگریم یا اینکه مانند فیلم ماتریکس جهانمان به جهانی شبیه خواهد شد که در آن انسان ها در نهایت تبدیل به افرادی می شوند که کاملاً از بدن خود جدا شده و فقط در یک واقیعت مجازی زندگی می کنند..

شاید برای شما هم پیش آمده باشد که با ورود به اینترنت برای مدت زیادی مجذوب آن شده و ساعت های متمادی را در آن سپری کرده باشید، بدون اینکه متوجه گذر زمان شوید، اینترنت به دلیل قابلیت های فراوان خود می تواند هر انسانی را در هر سنی و با هر شرایطی به خود جذب کند، جذابیت های این عرصه آنقدر زیاد است که شاید خیلی ها ترجیح بدهند به جای تعامل رودرو با دوستان و خانواده وقت خود را در آن بگذرانند، اما باید مواظب باشیم چرا که محققان همگی بر این باورند که علی رغم سهولت دسترسی به اینترنت این رسانه ماهیتاً رسانه ی ضعیفی برای تبادل اطلاعات احساسی و موثر است و بنابراین کیفیت ارتباطات میان فردی را کاهش می دهد و تاثیرات روانشناختی منفی بر جای می گذارد. همچنین باید توجه داشته باشیم که به طور کلی با ورود هر تکنولوژی ارتباطی به زندگی ما درهای انواع مختلفی از بیماری های اجتماعی به روی جامعه باز می شود. استیفن مارچ رمان نویس آمریکایی می گوید: «ما هرگز تا این اندازه در دسترس نبوده ایم، اما هرگز تا این حد در انزوا فرو نرفته ایم، پیشینیان ما حتی تصور چنین لحظاتی را هم نمی کردند. روابط اجتماعی تا حد روابطی که در رمان ها از آن می گویند، نزول کرده اند و چیزی به نام جامعه باقی نمانده است. ما در جهان تناقض های پر شتاب زندگی می کنیم و هر چه اتصالمان به جهان مجازی افزایش می یابد تنهاتر می شویم.»

اما به طور کلی از زمان پیدایش اینترنت و فضای مجازی همواره پارادوکس هایی درباره آن وجود داشته، مانند اینکه تاثیرات آن بر زندگی انسان مفید است یا مضر. افراد بدبین به اینترنت از ایجاد یا پر رنگ تر شدن جهان پست مدرنی که در آن بی هنجاری، تنهایی و بسیاری شرهای دیگر رشد می کند، در هراسند. در همین راستا منتقدان فضای مجازی به تاثیرات تناقض آن اشاره می کنند که به موجب آن دهکده ی جهانی، جوامع محلی را از بین خواهد برد، از سویی دیگر خوشبینانه بهای اینترنت، این تکنولوژی را به عنوان ابزار نهایی ارتباط تلقی می کنند که انسانهایی را که در مناطق مختلف زندگی می کنند قادر به ارتباط با یکدیگر می کند، فضای مجازی این امکان را به همه ی افراد می دهد که از طریق ایمیل، چت، وب کم و سایر تکنولوژی های رو به رشدی که واقیعت ارتباط مجازی را افزایش می دهد، با یکدیگر در تماس باشند. همچنین فرصتهای جدیدی را برای افراد فراهم می کند که با یکدیگر ملاقات کنند و کارایی و سرعت بسیاری از معاملات را افزایش می دهد، در نتیجه افراد می توانند زمان خود را برای انجام کارهای دیگری ذخیره کنند. هرچند این دو سناریو به شیوهای تاحدی اغراق آمیز شرح داده شد اما نشان می دهد که چگونه فضای مجازی یا اینترنت می تواند تاثیرات متضادی بر روابط و زندگی افراد داشته باشد.